

Slovenski dom

Štev. 10

V Ljubljani, v četrtek, 14. januarja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega to tujega
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redakcija: Amministratore: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Bollettino no. 963

Sensibile perdite del nemico

**Azioni di ricognizione nella Sirtica
14 carri armati distrutti, 4 velivoli
abbattuti sul fronte Tunisino**

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Sul fronte sirtico azioni degli opposti elementi esplorativi.

Negli scontri dei giorni scorsi nel Fezzan il nemico ha subito perdite sensibili. Abbiamo preso una cinquantina di prigionieri, fra i quali due ufficiali.

In Tunisia risultano distrutti nei combattimenti tuttora in corso 14 carri armati, due autobluende e numerosi veicoli.

Un aeroporto libico veniva bombardato e mitragliato da una formazione dei nostri velivoli che incendiavano un deposito di carburante e distruggevano a terra apparecchi e automezzi.

Altri reparti della nostra aviazione hanno agito su posizioni avanzate dello schieramento avversario nella regione tunisina.

Quattro aerei sono stati abbattuti dai cacciatori dell'Asse nei duelli della giornata. Due nostri apparecchi non hanno fatto ritorno.

Alcune bombe, sganciate sul abitato di Sciacca (Agrigento) nel pomeriggio di ieri, causavano danni limitati; fra la popolazione civile sono segnalati sette morti e un ferito.

In seguito ad azioni nemiche abbiamo perduto due siluranti; gran parte degli equipaggi è salva.

Uradno vojno poročilo št. 963

Občutne izgube sovražnika

**Ogledniški nastopi v Sirti
14 tankov uničenih, 4 letala
sestreljena na tuniškem bojišču**

Italijansko uradno vojno poročilo 963 pravi: Na Sirtiskem bojišču nastopi nasproti našim ogledniškim oddelkom.

Pri spopadih v Fezzanu je nasprotnik prejšnje dni imel znatne izgube. Dobili smo kakih 50 ujetnikov, med njimi dva častnika.

V Tuniziji kaže, da je med boji, ki še vedno potekajo, bilo uničenih 14 tankov, 2 oklepna avtomobila ter številna vozila.

Oddelki naših letal je bombardiral in s strojnimi obdeloval nek libijsko letališče. Zažgal je skladišče goriva ter na tleh uničil stroje in avtomobilska vozila.

Drugi oddelki našega letalstva so nastopali proti prednjim postojankam sovražnikove razporeditve na tunizijskem področju.

Osnovi lovci so v dvobojih tega dne zbili 4 letala. Naša stroja se nista vrnila.

Nekaj bomb, vrženih na kraj Sciacca (Agrigento) včeraj popoldne, je povzročilo omejeno škodo. Poročajo o sedmih mrtvih in enem ranjenem med civilnim prebivalstvom.

Zaradi nasprotnikovih nastopov smo izgubili 2 torpedovke. Večina posadk je rešena.

Sovjetske sile se zaman zaganjajo v nemške in madžarske postojanke

**Posadka v Velikih Lukih se junaško brani — Hude sovjetske letalske in oklepne izgube
Zavezniške izgube pri krajevnih spopadih v Tuniziji**

Hitlerjev glavni stan, 14. januarja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na zahodnem Kavkazu je nasprotnik zopet obnovil svoje že dalje časa prekinjeno krajevno bojno delovanje in ponovno skušal vdreti v postojanke nemških in madžarskih čet, pri čemer je bil v obrambnem ognju zavržen s hudimi izgubami. Na gorskem bojišču so nemške čete zavzele številne bojne postojanke. Na ostalem južnem bojišču trajajo borbe dalje. Uničenih je bilo 28 sovjetskih oklepnikov.

Po močni topniški pripravi so začele sovjetske čete na nekem odseku madžarskih čet napad, ki je bil v ogorčenih borbah s sodelovanjem nemških čet zavržen. Nemška in madžarska brza bojna letala so podnevi in ponoči uspešno obstreljevala izhodiščne postojanke in sovjetske čete v pokretni.

Pri nadaljevanju nemških napadalnih nastopov na srednjem odseku bojišča je padlo v naše roke več sto ujetnikov ter veliko število oklepnikov in topov.

Oporišče v Velikih Lukah se brani dalje z junaško hrabrostjo, medtem ko napredujejo nemški napadi za razbremenitev oporišča.

Na področju Ilmenskega in Ladoškega jezera je nasprotnik izvršil močne napade, ki pa so se razbili ob žilavem odporu nemških čet. Sovjetske čete so izgubile v hudih borbah 52 oklepnikov.

V ogorčenih letalskih bojih so nemški lovci sestrelili 52 letal, med temi 36 na severnem odseku bojišča, pri čemer je šlo z izgubo eno samo nemško letalo.

Zmagovita in napeta letalska bitka nad Napolijem

**Popis boja, pri katerem je bilo sestreljenih polovica nastopajočih
ameriških letal**

Napoli, 14. januarja. s. Naglenu posegu italijanskih letalskih oddelkov, določenih za obrambo Napolija, se je posrečilo zadržati napad, ki ga je v ponedeljek popoldne izvedlo nasprotnikovo letalstvo, ter zadati nasprotniku izgubo polovice letal, uporabljenih pri nastopu. Ker so štirimotornike, ki so v raznih patrolah drveli proti mestu, takoj zagledali, so letala, ki naj bi jih prestregla, odšla že dolgo prej, preden so se nasprotnikova večmoterorna letala približala cilju. Italijanski lovci so bili še na višini, ko so nasprotniki dospeli nad Campagno. Obrambna letala so po radiu vodili iz prestregovalnih poveljstev, ki jim je zaupana obramba Napolija. Ta letala so odletela v patroljah, potem pa so posamič nastopala zoper nasprotnike, ki so jim jih sproti kazali.

Patrolja lovev, ki ji je zapovedoval mlad nižji častnik, je prestregla prvo skupino štirimotornikov, prihajajočih z jugovzhoda. Zadelo in zažgala je letalo, ki je bilo na čelu nasprotnikovega oddelka. Stroj je v plamenih padel blizu Aerria v salernski pokrajini. Lovci so nadaljevali napade zoper ostale štirimotornike tako, da

V Tuniziji je nasprotnik pri trajajočih krajevnih bojih izgubil doslej 14 oklepnikov, 2 oklepna ogledniška voza in veliko število motornih vozil. Dnevni in nočni napadi nemškega in italijanskega letalstva v severni Afriki so bili naperjeni na topniške postojanke in zbirališča čet. 4 nasprotna letala so bila sestreljena.

V zgodnjih jutranjih urah današnjega dneva so angleška letala zopet izvedla slepe vzne-mirjevalne polete nad zapadnim nemškim ozemljem. Nastale izgube in škoda so neznatne. Nad obalo Rokavskega preliva je nasprotnik včeraj izgubil 2 letali.

Berlin, 14. januarja. s. Nemški tisk je objavil članek topniškega generala Paula Hasseja o zimskem vojskovanju v Rusiji. General zlasti poudarja, da nemških čet ni presenetila zgodnja in nepričakovano ostra zima kakor lani, marveč da stojijo vse drugače pripravljeni pred nasprotnikom, ki je močno oslabil zaradi velikih izgub poleti. Potem opisuje utrjene črte, zgrajene na vzhodnem bojišču, ki si jih ne smemo predstavljati kakor utrbe v Franciji med preteklo svetovno vojno. Gre samo za utrjene postojanke, ki imajo bistveno nalogo zaščititi važne železniške proge in ceste, a so vendar v neki meri zaščitene proti napadom z bokov in iz zaledja. Med temi izpostavljenimi utrjenimi postojankami so veliki prazni prostori, ki pa jih z vseh strani branijo s križnim ognjem najbližje utrbe. Za temi so rezerve, ki so pripravljene za protinapade ali za okrepitev pomožnih utrjenih postojank. Vendar ni nasprotniku mogoče preprečiti, da ne bi vdrl v prazen prostor, ki je le slabo branjen, in da z velikimi

so zažgalne krogle na levi strani zadele zadnjega prostaka v nasprotnikovi skupini. Treščil je na tla blizu Lionija v avellinski pokrajini.

Medtem je druga skupina pod poveljstvom častnika, ki se je že izkazal, ko je pri nekem prejšnjem nasprotnikovem napadu na Napoli zbil eno letalo, krenila proti nasprotnikovim letalom, prihajajočim z jugovzhoda. Toda veliki bombniki so se obrnili in se oddaljili, preden so prišli na streljal. Tretja lovska patrolja je ujela nasprotnikova letala, ki so v višini 50 m letela proti mestu. Do spopada je prišlo nad Prociolo. Poveljnik prestregovalne patrolje je napadel zadnje letalo na levici, ga po drugem snopu strelav zažgal in videl, kako je padlo v morje blizu Ischie. Dve drugi italijanski letali sta nad sorrentskimi polotokom prestregli ostale bombnike, jih zadeli s strelji iz strojne ter jih prisilili, da so se oddaljili proti jugu.

Nazadnje je en lovec sam drzno napadel štirimotornike med Napolijem in Caserto. Posrečilo se mu je silovito obstreljevati letala. Poveljnik patrolje se je potem zapletel v boj s poslednjim letalom na desnici. To se je po nekaj snopih strelav vnelo in je treba soditi, da je najbrž izgubljeno. Še eno letalo je treščilo na tla, kakor pravi uradno vojno poročilo, po zaslugi protiletalske obrambe.

Nasprotnik je skupaj izgubil štiri letala. Ker kaže, da je nasprotnikovih štirimotornikov, ki so se udeležili nastopa, bilo vsega skupaj osem in so bili razdeljeni na patrolje, je treba domnevati, da so več teh patrolj večkrat prestregla različna obrambna letala, ko so krožila nad mestom. Pri zmagovitih nastopih so se posebno odlikovali piloti: poročnik Berini, poročnik Monaco, poročnik Masitelli, višji narednik Serafini, višji narednik Pastoretto ter narednik Fornai.

minjam se tistega veseliga, živahnega, duhovitega ljudstva. Te Italije ni več. Ljudje, ki zdaj stojijo pred nami, so preplašeni, osupli in do dna nesrečni. Če primerjamo z njimi begunce od Caporetta, se zde junaki.

London. Dopisnik Agencije Caravasa poroča: Spet nove italijanske tovarne so bile zadnje čase prestavljene v Nemčijo. Neki diplomatski dopisnik pravi, da ta preselitev obsega tri milanske avtomobilске tovarne, dve milanski letalski tovarni, eno tovarno za tanke iz Genove in dve tovarni za izdelovanje čelad iz okolice Rima. Napadi angleškega letalstva so Nemcem dali pretezo za te ukrepe, da bi tako imeli pod lastnim nadzorom v Nemčiji italijanske tovarne, preden se bo Italija kot zaveznica osi sesula.

Nemški poslanik obiskal španskega zunanjega ministra

Madrid, 14. januarja. s. Nemški poslanik von Moltke se je v spremstvu odpravnika poslov včeraj predstavil zunanjemu ministru Jordanu, s katerim se je prisrčno pogovarjal.

silami skuša doseči uspehe za vsako ceno. A pri tem boljševiki tvegajo obkolitev in uničenje v »žepih«. Vsi ti napadi veljajo Sovjetske znatne izgube v moštvu in oklepnih vozilih. General Hasse nato omenja strahotne razmere, v katerih živi civilno prebivalstvo v notranji Rusiji, kjer ga muči glad in mraz. Celo važnejši sloji, kakor industrijski delavci in vojniki morajo trpeti hudo pomanjkanje v prehrani, kakor priznavajo sovjetski listi sami. Nemški general zaključuje s trditvijo, da Nemci lahko gledajo na bodoči razvoj bojev na vzhodnem bojišču z večjim zaupanjem kakor preteklo zimo. V prihodnji pomladi se bo videlo, kaj je ostalo od sovjetskih armad in njihove vojaške sile.

Priprave na morebitni letošnji nemški vdor v Anglijo

Lizbona, 14. jan. s. Poveljnik teritorialne obrambe na londonskem področju je v nekem razgovoru s časnikarji dejal, da se je po Dunkerqueru bolj kakor kdaj treba bati poskusov za sovražnikov vdor v Anglijo. Če se sovražnik izkrcna na angleških obalah, naša obramba ne bo zadostovala, da ga ustavi. Tedaj bo potrebno čim obsežnejše sodelovanje civilistov za olajšanje obrambe. Naša teritorialna obramba že dela in se pripravlja in to tako, ko da bi do nemškega vdora utegnulo priti leta 1943. Zaradi tega je bilo določeno, da mora na tisoče civilistov sodelovati pri vajah ter se izučiti, da bi se mogli boriti podobno, kakor je to bilo v Stalingradu.

Kako so Sovjeti osrečili baltičke države

Luqano, 14. jan. s. Dopis, ki ga je listu »Corriere del Ticino« pod naslovom »Sovjeti v baltičkih državah« poslal Paul Gentizon, opisuje zmešani preobrat, ki ga je v vsem držav-nem življenju baltičskih dežel povzročila po sovjetski zasedbi uvedba marksistične blagovesti. Iz podatkov v člankih je moči dobiti eno samo prepričanje: boljševiki nameravajo sovjetski red presaditi na zahod. Kar se je zgodilo v Rigi bi se zgodilo tudi v Madridu, v Bruslju in Bernu, če bi se boljševiki val mogel razliti nad Evropo, kakor se je na baltičke pokrajine. Izročila, navade, običaji, postave, vera, ustanove, vse bi se podrla ter izginila v sovjetskem rodu.

Anglija kliče pod orožje nove letnike

Lizbona, 14. januarja. s. Včeraj se je v Londonu zbral zasebni svet v Buckinghamski palači. Kralj je podpisal odlok, ki poziva pod orožje nove letnike. Ta odlok zadeva mladeniče, ki so dosegli 18. leto starosti med časom, odkar je bil objavljen zadnji odlok. Prav tako pa kliče v vojaško službo tudi mlajše ženske. Vrh tega je bil podpisan kraljev odlok, ki zadeva mobilizacijo neporočenih žensk, rojenih med 1. julijem 1922 in 21. decembrom 1923, v skladu z zakoni o narodni službi. Odlok znižuje starost vpoklicancev od 20 na 19 let.

Vesti 14. januarja

Romunski tisk razpravlja o poročilu, da so Združene države kupile od Sovjetske Rusije za 63 milijonov dolarjev zlata in pravi, da bi med tem zlatom utegnulo biti tudi romunsko zlato, kateremu se Romuni niso odrekli. Listi omenjajo, da sovjetska vlada ni nikdar hotela vrniti Romunom kronskih draguljev, zlate zaloge romunske državne banke in drugih vrednosti, ki so jih med prejšnjo svetovno vojno poslali v Rusijo. Tedaj so to zlato cenili na 7 milijonov zlatih levov.

Ladje, ki jih je dozdaj izgubila v sedanjih vojni Anglija, bi vse skupaj sestavljale veliko brodoge. Zadnje mesece so bili napadi osnih podmornic zelo močni, je včeraj povedal angleški morn. minister Alexander.

Poslanci turške ljudske stranke so na včerajšnji seji sklenili predlagati nove volitve za državni zbor.

Turška vlada je izdala ukrep o prisilnem delu za tiste, ki doslej še niso izpolnili določil o obvezni enkratni oddaji premoženja.

Po vseh Združenih državah so se dni začeli z veliko propagando proti uživanju opojnih pijač. Veliki propagandni lepaki zatrjujejo, da je treba poraze pri Pearl Harbournu, Hongkongu in Singaporeju pripisovati posledicam pijanstva, prav tako tudi zlom Francije. S tem hočejo ameriške oblasti vzroke za poraze prevesti na druge rame.

Angleška admiralteta je objavila izgubo britanske korvete »Marigold«.

Zadnje tri dni je po vsej Romuniji tako hudo snegilo, kakor že pol stoletja ne. Dva dni so bile zveze z raznimi kraji pretrgane, v Bukarešti so morali šolske počitnice podaljšati do današnjega dne.

Iz Las Palmas poročajo, da se je kontreadmiral Pastor, pomorski poveljnik Kanarskih otokov, odpravil na nadzorstveno potovanje, da bi pregledal pomorske naprave in avsem otočju.

V Rimu je umrl italijanski poslanik v Madridu Francesco Lequio. Rodil se je v Rimu l. 1892 in bil prostovoljec v svetovni vojni. Zaradi vojaških zaslug je bil večkrat odlikovan.

Romunski državni poglavar na uradnem obisku v Hitlerjevem glavnem stanu

**Popolno soglasje med Nemčijo in Romunijo glede nadaljnega vojskovanja
proti skupnemu sovražniku**

Führerjev glavni stan, 14. jan. s. 1. januarja je Hitler sprejel v svojem glavnem stanu romunskega državnega poglavarja maršala Antonescu. Navzočna sta bila pri sprejemu tudi nemški zunanji minister von Ribbentrop, podpredsednik romunske vlade prof. Mihael Antonescu, ki je spremljal romunskega ministrskega predsednika. Snidenja, ki je poteklo v ožrajni prijateljski in vojnega bratstva med Nemčijo in Romunijo, prijateljstva, ki je bilo dokazano v bojih, so se poleg tega udeležili še Jodl, z romunske strani pa vojni minister, divizijski general Dobre, načelnik romunskega generalnega štaba ter divizijski general Stolla, ki so se vsi udeleževali tudi vojnih posvetov. Razgovarjali so se o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na vojskovanje obeh narodov in na trdni sklep, nadaljevati z vojno proti skupnemu sovražniku do popolne zmage. Ugotovili so, da njihova naziranja glede vprašanj, ki se nanašajo na nadaljevanje vojne na vojaškem, političnem in gospodarskem polju, povsem soglašajo.

Tudi nemški minister za narodno gospodarstvo ter pooblaščen minister Clodius, predsednik nemško-romunske komisije sta prisostvovala gospodarskim razgovorom v glavnem stanu.

Ob tem obisku sta romunski ministrski predsednik maršal Antonescu ter podpredsednik romunskega ministrskega sveta prof. Antonescu obiskala nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa, ter imela z njim končne razgovore.

Obisk maršala Antonescu v Hitlerjevem glavnem stanu je potekal v duhu prijetnih odnosov med obema narodoma. Maršala Antonescu in prof. Mihaela Antonescu so na njuni poti spremljali divizijski generali Dobre, Stolla

in Rozin, glavni tajnik v finančnem ministru Razmirta, polkovnika Popp in Davides, glavni ravnatelj romunskega ministrstva za narodno gospodarstvo, Andomide, romunski vojaški dodelavec v Berlinu ter nemški poslanik v Bukarešti.

Najnovejša »Dokazila o nasprotnikovih bedastocah«

Rim, 14. jan. s. Včerajšnja »Dokazila o nasprotnikovih bedastocah« pravijo:

London. »Times« prinaša v dopisu iz Alžira na pol saljiv popis lova na italijanske jačnice po Sredozemskem morju, lova, ki ga vzpirajo angleške podmornice. Med drugim omenja, da morala italijanskih zajetih posadk pada. Zlasti Sicilijanci jasno izražajo svojo jezo zoper Nemce, zakaj oni silno težko prenašajo nemško gospodstvo na svojem otoku. Isti list poudarja v dopisu iz Zeneve, da na francosko-švicarski meji nemški carinski uradniki zamenjavajo italijanske in da so se nemške čete skoraj docela umaknile iz Savoje, nadomestile pa so jih italijanske, ki tvorijo zdaj posadko v Parizu.

London. »News Chronicle« prinaša iz Moskve dopis Ijje Ehrenburga, v katerem prinaša nekaj domnevnih odkritij o vojnem duhu Italijanov po razgovorih z italijanskimi ujetniki na ruskem bojišču. Dopis ima naslov: »Italijani, zajeti v Rusiji, trdijo, da sovržajo Ducejevo vojno.« Dopis se končuje s poudarkom, da italijanski vojniki znova prepevajo socialistično himno »Rdeči prapori« in pravi: »Vsekakor bi bilo smotno govoriti o revolucionarnem vrenju v italijanski vojski. Fašizem italijanskega ljudstva ni zastrupil, temveč omamil. Dobro sem poznal Italijo pred Mussolinijevim časom. Spo-

Zakaj je prišlo do odpora proti komunizmu?

Preprosta, toda utemeljena beseda kmečkega fanta s št. Jošta n. Vrhniko

Št. Jošt nad Vrhniko, 14. januarja.

Oktober 1941 so se pri nas pojavili prvi glasniki OF. Poudarjali so, da je dolžnost vsakega Slovenca, da OF podpira in z njo sodeluje. To delo je začela in vneto nadaljevala učiteljica Elizabeta Nagode, pomagali pa so ji Mivšek Jože, šolski upravitelj na št. Joštu in njegov brat Viktor ter organizirani komunisti Grinčev Ciril.

Po neuspelem začetku so skupno z vrhniškimi in veridskimi partizani poskusili nov načrt. Ustanovljali so Zdravstveno zadrugo. V ta namen so sklicali sestanke, katerega eta se udeležila dr. Grampovčan in Furlan Franc. — Dr. Grampovčan je na sestanku pojasnil, da namen sestanka ni skrb za bolnike, ampak potrebna zveza z ljudmi za partizanske mreže. Te linije niso ujele nobene muhe.

Partizanski organizatorji so bili izredno vztrajni. Vse zimsko polletno brezuspešno delo jim ni vzel poguma. Spomladni so se slišale vedno pogostejše grožnje, da bo treba nekaj ljudi, ki so na poti partizanom, odstraniti. Organizirali so oborožen nastop.

Med 19. in 20. aprilom je prišlo okrog 150 oboroženih partizanov na št. Jošt. Spodili so skupaj vse ljudi iz naselja št. Jošt in jim hoteli dokazati, da so danes oni gospodarji, ki jih je treba ubogati. Kdor ne bo ubogal na lepo besedo, bo na grdo. Tolkli so z revolverji po mizi, grozili in hoteli od nekaterih izsiliti gotova priznanja. Govorili so, da so oni edina oblast, kateri se mora vsak Slovenec podrediti, da so prava slovenska vojska. Škofovo poslanico, ki je visela na zidu, so raztrgali in še po raztrgani tolkli. Kaplanu so strogo prepovedali pridržati, kar bi nasprotovalo partizanskim načelom. Pri tem »miting« so bili navzoči tudi domači organizatorji.

To je bil prvi oborožen nastop partizanov na št. Joštu, ki naj bi spravi na kolena vse ljudi. Učinek je bil nasproten: vsi ljudje so videli, s kom imajo opraviti, kaj bodo doživeli, če zavladajo partizani. Videli so, da je temeljno vodilo partizanstva sila, grožnje in umori, če grožnje ne zaležejo. Poleg groženj so si ljudje zapomnili tudi tatvine in rope.

Po tem obisku je bil odpor ljudi tem večji, čim bolj so partizani grozili. Partizanom ni šlo v račun, da bi vprav teh hribovcev ne mogli ustrahovati, ko so vendar dobili na svojo stran že večje kraje. Postajali so vedno bolj divji in vedno pogostejše so prihajali z grožnjami, da bodo vse »zaostali in uporniki št. Jošt pogali in ljudi pobili.

Meseca junija so začeli pogostejše ropati po hišah živila, obleko, denar, živino, prašiče ter obrtnikom orodje. Ljudje so uvideli, da partizanom ni za svobodo, mir, red, temveč le za življenje brez dela na tuj račun. Ni treba navedati, kako so se morali fantje in moške skrivati pred razbojniki, kako so morali tedne in tedne v strahu preživljati dneve, in še bolj noči. Na drugi strani pa je bilo vsem ljudem znano stališče, ki ga je zavzela oblast do tistih kraljev, ki so dajali pomoč partizanom. Junija 1942 so komunisti napopali mnogo živca, po nekaterih hišah vse, do zadnje žlice.

To so bile obupne razmere, noči in dnevi brez miru, sama negotovost, neprestan strah, neprestane grožnje o pobijanju, ropanju itd.

Če upoštevamo samo to obupno stanje, je razumljivo, da je obup prisilil ljudi k samo-

Partizanski poraz v Temeniški dolinici

Ljubljana, 13. januarja.

Partizani so svoj »zmagoslavni« pohod na osamljene vasi v Temeniški dolinici klavarno končali. Požgali so sicer na Primskovem in v Dolenci vasi nekaj kmečkih domov ter tako tudi tudi nadaljevali s svojim poslanstvom, toda vse to so drago plačali. S Primskovega poročajo, da so imeli partizani v borbah okrog 100 mrtvih in hudo ranjenih, nad 10 partizanov pa je ušlo svojim zločinskih poveljnikov in se razbežalo na vse strani. Partizani so mrtve pokopali blizu Primskovega, ranjene pa odvečali proti Čatežu.

Ljudje, ki so bili priče okroženih bojev, pripovedujejo o partizanskem poveljniku z mlado tajnico, v katerem so spoznali kmetje bivšega višnjegorskega sodnika dr. Jožeta Rusa. Ta »general« je klavarno končal svoj »zmagoslavni« pohod na mirne vasi, kamor je pred leti prihajal in kjer je našel le odprte roke.

Zahtevajte povsod naš list!

S. S. VAN DINÉ:

Skrivnostni tekač

Kriminalni roman

»Toda, na podlagi česa si prišel do tako neverjetnega sklepa?«

»E, do njega nisem prišel toliko na podlagi kakšnega modrovanja, kakor na podlagi prepričanja, ki ga potrjuje dejstva. Zdaj razumem, zakaj si je zločinec izbral ono ime za podpis tistih »slovitih« listkov. Čez nekaj minut ti bom že lahko pokazal neovrgljiv dokaz, ob katerem boš obstmel.«

Kmalu nato smo že bili v knjižnici na njegovem domu.

»Dokaz je bil ves čas tu pri rokah,« je dejal, ko nas je povabil, naj sedemo.

Iz knjižnice omare je potegnil knjigo Ibsenovih del.

»Poglejte sem,« nam je dejal, ko je knjigo odprl. »To so Ibsenovi »Preten-denti«. Prosim vas, da si natančneje ogledate imena oseb, ki nastopajo v tej drami.«

Markham je ves začuden potihem bral. Jaz sem tista imena oseb bral čez njegovo ramo. Med njimi nam je eno takoj padlo v oči:

»Nicola Arnesson, protestantski škof v Oslu.«

Zdelo se mi je, da črte tega imena, zapisanega v tisti knjigi, bodejo v oči

kot kri. Nekaj časa sem jih gledal, kakor bi mi neka magnetna sila prikovala oči nanje. Nenadno sem se potem spomnil: škof Arnesson je bil ena najzlobnejših osebnosti, kar si jih je kdaj zamislil kak dramatik: pošast, katere kruta brezobzirnost je na kar najbolj nor način prihajala do izraza.

XXIII. poglavje.

Zadnje dejanje.

Torek, 26. aprila ob 9.

Prišlo je, kakor bi bila udarila strela. Odkritje je bilo tako nenavadno, da nam je vsem kar sapo zaprla. In s tem odkritjem je kruta zadeva »Tekavčevimi« zločini stopila v zadnje radeževje. Razgovor, ki smo ga imeli naslednje dopoldne v Markhamovi delovni sobi, je bilo bolj podobno vojno-mu posvetu.

Redkokdaj sem videl okrožnega upravnika tako poparjenega in vsega v dvomih, kakor tokrat, ko se je precej pozno poslovil od nas.

»Ne vidim, kaj bi se dalo storiti,« je dejal. »Kakšne dokaze pa imamo proti Arnessonu? Nobenih. Lahko bi se poslužili spletke in ga dobili v mrežo... A tudi to je težko.«

»Kaj se je zgodilo v parku?« je vprašal brž Vance.

Markham je nagubal čelo.

»Nič takšnega, kar bi nas neposredno zadevalo,« je odvrnil slabo volje, zagrbljenega nekega otroka. Da-

naslednje jutro sva z Vancejem malo pred deveto uro prišla k Markhamu v njegov urad. Upravnikov pomočnik Swacker naju je prosil, naj počakava v predsobi, ker je imel njegov predstojnik delo. Vdano sva sedla in čakala. Tedaj pa se je nenadno pojavil pred nama Heath. Držal je roke v žepih, njegov obraz pa je bil še strožji kakor po navadi.

»Povedali so mi o vašem odkritju,« pod Vance,« je odgovoril, »da vam po pravici povem, ne zdi se mi ravno preveč prepričljivo. Mislim, da ne moremo vtakniti kalina v kletko, če samo zato, ker je njegovo ime natiskano v kakšni knjigi.«

»Pa je odkritje kljub temu nekaj vredno,« je odvrnil Vance.

Čez deset minut nam je Swacker pomignil, naj vstopimo.

»Oprostite, da sem vas pustil čakati,« se je takoj opravičil Markham. »A imel sem čisto nepričakovane goste.«

Takoj smo razbrali z njegovega obraza, da je bil globoko zamišljen.

»Nova uganka,« je nadaljeval. »Se te nam je bilo treba. Najbolj čudno pri vsem tej stvari pa je, da se je novi dogodek odigral spet prav v tistem parku blizu Druckerjevih in Dillardovih. Kdo bi še kaj razumel? Toda preidimo na dejanje samo.«

»Kaj se je zgodilo v parku?« je vprašal brž Vance.

Markham je nagubal čelo.

»Nič takšnega, kar bi nas neposredno zadevalo,« je odvrnil slabo volje, zagrbljenega nekega otroka. Da-

premagljiva le pri neoboroženih, a premagljiva, če naleti na oboroženega — četudi maloštevilnega — nasprotnika.

Začeli so pobijati. Kakšni razlogi so vodili komuniste, da so pobijali vse, kar so dobili v roke? Pobijali kmetijske gospodarje in njihove delavce, hlapce, deklice, pobijali skrbne očete in matere, zažigali otroke. Zakaj so pobijali ljudi, ki so bili dobri Slovenci in dobri katoliki, nekateri najbolj katoliki v fari? Zakaj so pobijali ljudi, ki niso imeli prav nobene zveze z oboroženim nastopom proti komunistom?

Komunisti so hoteli maščevati svoj poraz na št. Joštu s splošnim morjenjem in klanjem. V slepi in zločinski strasti so krali vse, kar so dobili v roke. Vsej bližnji in daljni okolici so hoteli dati krvav zgled, kaj bodo naredili drugje, če si bodo ljudje upali zoperstaviti se komunistom. Morili so najboljše ljudi, katerim je bilo delo in molitev ter skrbna ljubezen do družine najvažnejše opravilo. Zakaj prav te? Vedeli so, da je večina ljudi na št. Joštu zvesta škofovemu stališču proti OF. Z umori so se hoteli znebiti načelnih nasprotnikov.

Zakaj so pobijali kmetijske delovne ljudi, očete, matere, hlapce, deklice, zažigali otroke, puščali pa doma je nebolnežne otročičke? Zato, ker je trdna resnica, da je vsak pravi komunist nujno po svoji naravi zločinec.

To so samo nekateri razlogi, zakaj so pri nas komunisti morili. Zakaj so morali vsi ti umreti in od kod so prihajala navodila za umore, pa drugič.

Prof. Ivan Vavpotič na zadnji poti

Ljubljana, 14. januarja.

Slovenski likovni umetniki so večeraj položili prof. Ivana Vavpotiča k počitku na božji njivi pri sv. Križu. Ze pred tretjo uro so se zbrali pogrebi pred veličastno kapelo sv. Petra na Zalah, da izkažejo pokojniku zadnjo čast. Pogreba so se udeležili v častnem in velikem številu stari in mladi slovenski umetniki, zastopniki mestne občine in raznih kulturnih ustanov. Med odličnimi udeleženci pogreba so bili prof. Šantel, predsednik Društva likovnih umetnikov z odborom in člani, skupina neodvisnih, dr. Windischer, predsednik Narodne galerije, načelnik prsvenega oddelka mestne občine dr. Pretnar kot zastopnik župana, dr. Brilej za SPD, za ljubljansko vseučilišče univ. prof. dr. Polce in univ. prof. dr. Zupančič, dr. Dular, ravnatelj ljubljanskega vselešja, mnogo pokojnikovih tovarišev in soroditeljev izza dobe modernega impresionizma in še mnogi drugi.

Prof. Šantel se je po molitvah poslovil v ime vseh slovenskih likovnih umetnikov s toplim govorom, poudarjajoč, kako je neizprosna usoda iztrgala iz vrst slovenskih umetnikov še vedno mladostnega ustvarjalca, nadvse delavnega snovatelja in znamenitega slovenskega umetnika, ki je bil dan na dan pri svojem slikarskem stolu s paleto v roki ter z mladeniško vnemo slikal in slikal, a vendar še našel čas, da se je udeleževal dela za stanovsko in strokovno dobro slovenskega likovnega umetnika. »Ko stojim pri krsti,« je omenil govornik, »se mi zdi, da Ti še gledam v

bistre oči, ki so skoraj petdeset let posredovale med čudežno lepoto narave in Tvojimi ustvaritvami. Z nepogrešno natančnostjo so gledale in presojale te oči oblike, razmerja in barvitost božje narave. In zdaj se mi, da čujem Tvoje živahno govorico, ko si s strogo avtokritiko tehtal svoje delo in tudi z gorečim zanimanjem in veliko simpatijo zasledoval dela svojih slikarskih prijateljev, posebno pa, ko si nad dve desetletji sodeloval pri vsaki akciji naših umetniških združenj, zlasti pri Društvu slovenskih likovnih umetnikov ki si mu dalj časa predsedoval in klubu »Nadec, ki si mu bil predsednik ves čas. Poslušam in gledam Te v duhu, kako si s svojo visoko izobraženostjo in s svojim dolgoletnim izkustvom vedno sodeloval kot naš duševni vodnik in svetovalec. Kje najdemo namestnika in naslednika?

Ivan Vavpotič, eden izmed najzmožnejših in najpopolnejših slovenskih likovnih umetnikov je mrtav. A mrtvo je le njegovo telo. To pa, kar je ustvaril slovenskemu narodu s svojimi nešteti risbami, ilustracijami, plakati, diplomami, dekorativnimi, sceničnimi načrti, kompozicijami, portreti, pejsaži in tihotijami, bo ostalo vedno živo.

Zal je nato krenil žalni sprevod na pokopališče. Bil je dostojen pokopinka. Ob odprtem grobu se je od Ivana Vavpotiča poslovil v ime vseh mladih, neodvisnih likovnih umetnikov g. Stane Kregar, izrekajoč pokojniku zahvalo in priznanje, ker se je mnogo trudil za mlado generacijo slovenskih umetnikov. Nato so se od pokojnika tiho poslovili vsi njegovi prijatelji, znanci in drugi.

Odmev zgodbe o zlatem zakladu

Ljubljana, 14. januarja.

Pred matim kazenskim senatom se je večeraj dopoldne ponovila zgodba o zlatem zakladu, ki je bila lani predmet živahni razpravi, ko je bil Anton Uršič obsojen zaradi zločina vplodne tatvine in zločina po čl. 1 prepovedi o odsvajitvi in izvozu dragih kovin in dragih kamnov od 3. septembra 1941 na 3 leta robije.

Uršič je marca lani odnesel Katarini Kmetetzevi v drvarnici med premog zakopani zlati zaklad v vrednosti nad 184.000 lir. Nekaj zlatnine je poprodal raznim zlatarjem in drugim osebam. Zanimivo je, da je bil prvotno Anton Uršič deležen amnestije v smislu člena 2 amnestijskega dekreta od 17. oktobra 1942. Proti odločitvi okrožnega sodišča pa se je državni tožilec pritožil na apelacijsko sodišče, povdarjajoč, da je Uršič izvršil zločin tatvine zlatnine v posebno obtežljivih okoliščinah in prilikah, ko je izbral zaupanje Kmetetzeve, ki ga je bila naprosila, da sta spravila zlati zaklad med premog v drvarnico, ko se v normalnih časih zlatnina ne skriva v drvarnice, izrabil je tudi stiske in strah okoliščin, kakor tudi prilike, nastale po vojni. Bil je Uršič tako brezvesten, da je ovdal Kmetetzevo oblastem, češ da hrani tajen arhiv in material. Doživela je ta zato hude hišne preiskave. Zaradi vseh teh okoliščin pač ne more biti Uršič deležen amnestije.

Apelacijsko sodišče je ugodilo pritožbi državnega tožilca in razveljavilo prvi sklep o amnestiji. Priznalo je Uršiču amnestijo le za dobo 6 mesecev, v kolikor je bil Uršič obsojen zaradi zločina po čl. 2 o prepovedi nakupa dragih kovin, ostane kazni pa se mu ni priznal za amnestijo.

Od omenjenega zlatnega zaklada je neki rud-

niški obratovodja Karel S. kupil po nekem prepuščevalcu, ki je zlatnino kupil od Uršiča, zlato okovje ure in zlato moško uro. Zaradi nakupa teh zlatih predmetov se je moral sedaj Karel S. zagovarjati pred matim kazenskim senatom, ki je bil v tem primeru še pristojen za sojenje, ko spada dajo drugače vsi zločini po omenjeni prepovedi pred vojaško vojno sodišče. Karel S. je v bistvu priznal, da je kupil zlato okovje in zlato moško uro. Bil je obsojen na 1 mesec in 7 dni strogega zapora in na plačilo 100 lir denarne kazni, pogojno za 1 leto.

Huda kazen zaradi tatvine prašiča

Ljubljana Polde Zeleznik, star komaj 23 let, samski delavec in njegov kompanjon Tone Malnar, 27letni samski delavec, ki je bil že obsojen na večletno robijo, sta bila zaradi zločina tatvine 100 kg težkega prašiča obsojena, in sicer prvi na 6 mesecev strogega zapora in drugi na 1 leto in 6 mesecev robije. Zakaj drugi hujše? To sta vedela prav dobro tudi oba obtožena in sta dogovorjeno tako zagovor prikojila, da bi po njihju kalkulaciji prejel Malnar milejšo kazen, ko bi se jima posrečilo sodnike pridobiti za njihju zagovor. Ponoči 19. oktobra je bil iz zaklenjenega lueva odpeljan 100 kg težak prašič posestnika Mariji Slapničarjevi v Mostah. V hlevu je bil prašič zaklan, naložen na voziček in odpeljan v temni noči. Okoli 2 ponoči pa je vojaška patrila zalotila na cesti dva neznanca, ki sta vlekla majhen voziček, na katerem je bilo nekaj zakritega. Patrila je oba odpeljala na stražnico, kjer so kmalu pojasnili, kako sta prišla neznanca do lepega, v sedanjih

S štaierskega

Koncerti za zimsko pomoč. Včerajšnja nedeljo so na Spodnjem Štajerskem bile spet zbirke za zimsko pomoč. V teku januarja priredijo posamezne krajevne skupine Heimabunda koncerte in pester večere, katerih čisti dobiček bo prav tako namenjen zimski pomoči. V Mariboru pripravljajo veliko prireditev v Götzovi dvorani za 23. januar. V Ljutomeru bodo imeli peser večer 17. januarja in bodo sodelovali člani mariborskega gledališča. V drugih krajih datum prireditve še ni določen.

Nesreče V zadnjih dneh se je v Mariboru in drugod na Spodnjem Štajerskem primerila vrsta nesreč, od katerih naj navedemo najhujše: 3-letna Rozika Celcerjeva iz Limbuša se je polila z vrelo juho in dobila opekline po vsem životu. Pri padcu z bunkerja si je 38letni Janez Kamer iz Selnice ob Dravi zlomil hrbtenico. Zaradi poledice se je ponesrečilo več oseb v Mariboru in okolici. 62letna zasebnica Ivana Bračičeva iz Maribora je pri padcu dobila poleg zunanjih tudi hude notranje poškodbe.

Z nožem se je nevarno ponesrečila kmetica Marija Prejačeva iz okolice Ptuj. Ko je rezala meso, ji je nož podrsnil ob kosti in se ji je konica zadrla v desno oko. Nevarno poškodovano so prepeljali na očesno kliniko v Gradcu. Oko je, žal, izgubljeno, pa tudi sicer je rana sama na sebi huda.

Nesreče. Levo roko si je zlomila 84letna vdova po pomožnem delavcu Elizabeta Hitzlova iz Maribora in 55letna postrežnica Justina Zajčeva, prav tako doma iz Maribora. S poškodbami na glavi so pripeljali v bolnišnico 52letno ženo delavca Gertrude Kerova iz Spodnje Nove vasi. 35letni tovarniški delavec Anton Vučak iz št. Lenarta v Slov. goricah si je pri delu poškodoval desno nogo. 41letnega nameščena Iv. Ivankoviča iz Maribora in železničarjevo soprogo Alojzijo Dobroškovo iz Laporja so pripeljali v bolnišnico z zlomljenima nogama.

Novi grobovi. V Zgornjem Radvanju je umrla 88letna zasebnica Jožeta Berdnikova. Pokopali so jo v Limbušu. V Velenju je umrl 56letni poštar Frane Kotnik. V Celju je umrl 49letni okrožni zemljiški uradnik Janez Fausland, doma iz Grada. V Marenbergu pa je umrl zasebnik Hans Lukas. — Na vzhodni fronti je padel 28letni Walter Herber, kočevski rojak, čigar starši živijo zdaj v Priplah pri Brežicah.

Viničarski naraščaj. Na Kapeli pri Slatini Radeneh se bo pričel 15. februarja nov 10 mesečni viničarski tečaj. Mladi posestniki in kmetijski sinovi se bodo izobraževali v vseh strokah sodobnega vinogradništva in sadjarstva. Obisk tečaja in preskrba sta brezplačna. Edini pogoj je, da je tečajnik član Heimabunda. Tudi pri Ljutomeru bo istočasno trajal 10 mesečni viničarski tečaj. Prijave za oba tečaja se bodo zaključile 10. februarja.

Dunajski učitelji na Spodnjem Štajerskem. Na slavnostni prireditvi na Dunaju se je poslovilo nad 100 gojenec zaključenih letnikov dunajskih učiteljskih, ki so nato odinili v službo na Spodnjem Štajerskem in na Gorenjskem. Mariborski dnevnik pravi ob tej priliki: V namenu, da se spet pridobijene pokrajine ne samo vnanje, temveč tudi notranje, povežejo z Rajhom, je bilo primerno, da se duševna obnova v sebi zaključenega kulturnega področja poveri učiteljskemu zboru, ki po skupnem študiju tvori duhovno enoto.

Zivljensko gibanje v Mariboru. V drugi polovici decembra so v Mariboru zabeležili 98 porokov (49 dečkov in 47 deklic) ter 51 smrtnih primerov; in sicer je umrlo 33 moških in 18 žensk. V božičnih praznikih je bil v Mariboru dosežen rekord porok. Vsega skupaj je bilo sklenjenih 60 porok, od tega 50 samo v poslednjih treh dneh pred božičem.

Časih zelo cenjenega prašička. Ta je bil vrnjen lastniku, zlikovca pa sta bila odpeljana v zapor.

Pred sodniki malega senata je prvi Polde Zeleznik vse priznal, vse je prevzel na svojo odgovornost, zatrjuječ svetano in lepo sodnikom, da njegov tovariš Malnar ni niti slutil, kaj peljeta na vozičku, ker ga je ponoči poklical, naj mu gre pomagat prevažati neko težko stvar. Tudi Malnar, ki je tatvino tajil in odklanjal odgovornost, se je slično izgovarjal. Toda v svojih zagovorih sta si prišla tako daleč v navkrižje glede časa in drugih okoliščin, da njima sodniki niso verjeli, pač pa se prepričali, da sta pri tatvini dogovorjeno delala.

Kazenski senat in kazenski sodniki so na okrožnem sodišču le deloma izmenjeni. Kot kazenski sodnik je bil senatu za predsednika dodeljen s.o.s.g. Joža Barčević, ki je bil doslej sodnik na civilnem oddelku. Dosedanji sodnik dr. Julij Felaher pa je prevzel civilni oddetek le.

Opozorjamo na nedeljsko predstavo Gregorinovega dramskega dela »Oče naš, ki je na spored v Drami. Začetek ob 14, konec ob 17. Cene so znižane od 15 lir navzdol.

»Gotovo ga je poznala. Njen oče mi je povedal, da je bila hčerka večkrat z drugimi otroki pri Druckerjevih...«

»Poznam jo!...« je vzkliknil Vance. »Poznam to deklico! Vesel otrok je bila. Imela je svetle kodre na glavi... Prav tista je, ki je princela rože Druckerju na dan njegovega pogreba!«

»Kaj poveš?«

»Čemu se je njen oče obrnil prav nate?« je vprašal Vance.

»Ker me pozna že davno, že več let... Svoči se mi je Moffat zdel, kot bi bil znorel. Kraj, kjer je deklica izginila, prav v bližini tistega mesta, kjer je bil Tekavč vprizoril svoje dejanje, ga tako silno vznemirja, da je kakor brez glave... A čemu naj izgubljamo z razpravljanjem o tem dogodku.«

Izraz groze se je nenadno pojavil v Vancejevih očeh.

»Rotim te, molči o tem, molči!« Ves razvnet je začel hoditi po sobi sem in tja. Heath in Markham pa sta ga osupnjeno pogledovala. »Da, da... Vse se strinja. Fudj čas se vjema...«

V hipu se je obrnil, stopil k Markhamu ter ga prijel za roko.

»Pojdi!« je dejal. »Pojdi takoj! Zdej je še zadnja prilika, da jo rešimo! Niti minute časa ne smemo izgubiti.«

Markham se je z zamahom otresel Vancejeve roke.

»Ne bom zapustil urada, dokler mi vsega ne razložiš!«

»Mazdalena...« Vance je izgovoril njeno ime, kakor bi užival nad njegovo blagovestnostjo. »Trenutek, Markham, ali več, če je deklica poznala Druckerja?«

»Mazdalena...« Vance je izgovoril njeno ime, kakor bi užival nad njegovo blagovestnostjo. »Trenutek, Markham, ali več, če je deklica poznala Druckerja?«

»Mazdalena...« Vance je izgovoril njeno ime, kakor bi užival nad njegovo blagovestnostjo. »Trenutek, Markham, ali več, če je deklica poznala Druckerja?«

»Mazdalena...« Vance je izgovoril njeno ime, kakor bi užival nad njegovo blagovestnostjo. »Trenutek, Markham, ali več, če je deklica poznala Druckerja?«

»Mazdalena...« Vance je izgovoril njeno ime, kakor bi užival nad njegovo blagovestnostjo. »Trenutek, Markham, ali več, če je deklica poznala Druckerja?«

»Mazdalena...« Vance je izgovoril njeno ime, kakor bi užival nad njegovo blagovestnostjo. »Trenutek, Markham, ali več, če je deklica poznala Druckerja?«

»Mazdalena...« Vance je izgovoril njeno ime, kakor bi užival nad njegovo blagovestnostjo. »Trenutek, Markham, ali več, če je deklica poznala Druckerja?«

ČAROVNIČNA

TOMAŽIČ BERANEK

37.

Ko je dečko bil čarovniku sporočil, da je tudi drugo delo že opravljeno, je čarovnik zabrusil svoji ženi v obraz: »Nu, kaj praviš zdaj? Pa si rekla, da tvojega naloženega dela ne bo zmogel!«
To je čarovnico še bolj razjezilo: »Kar molči! Zdej pa pojdeva k moji materi, največji čarovnici devete dežele; ona bo že vedela za delo, ki ga ne bo zmogel!«
Sla sta iz kočice na jaso, kamor se je položil bel oblak: sedla sta nanj in na njem odplula.

38.

In oblak se je zopet ulegel po zemlji; stopila sta v kočico njune matere, velike čarovnice, ki je čepela v naslonjaču vsa zgubana.
Čarovnik ji tedaj potoži:
»Tam v prvi deželi sem ugrabil mladega fantiča, grofiča, ki sva ga hotela umoriti. Tega pa najina hči ni dopustila; zato sva mu naložila dvojne težke naloge, a je oboje del izvršil. Zdej pa sva prišla, da poveš tretje delo ti, ki si najbolj zvit in premeten, in to tako delo, katerega ne bi mogel izvršiti niti on sam, niti takrat ne, če bi mu pomagala najina hči!«

Ko smo nahodni in prehlajeni

Mrzlo vreme, ki je zadnje dni nastopilo, je marsikomu oskrbelo poleg mrzlih nog še nahod in kašelj. Pa saj ni čudno. Usnje je drago, podplati tanki, da je kaj, pa ti mraz kar mungredu zleze v telo. V starih časih, ko se je še dobil »ta zeleni«, ti ni bilo treba drugega, kot stopiti v gostilnico in stisniti nekaj kozarčkov pelinkovca. Prijeten občutek toplote te je razživel, da so zardela premarazena ušesa in si pozabil na mraz in burjo. Danes je drugače. Zelenega ni več ali je tako drag, da si ga človek ne more privoščiti pri vsakem prehladu. Treba bo pač poseči po domačih sredstvih, ki so tudi zelena, le ne tako huda.

Občutek hladnosti preženemo z vročim čajem angelike, bazilike, kolmeže, kadulje in grekuljice. Od vsake rastline vzamemo po 10 g in v dobro zmešamo. Za eno skodelico vode rabimo eno polno žlico te mešanice. Čaj dobro osladimo z medom ali sladkorjem in mu dodamo par kapljic žganja.

Tudi nahod je zoprna bolezen, saj človek ni ma nikoli dovolj robcov pri sebi. Vendar ni dobro, da ga prehitro ustavimo. Domača zdravila, ki se uporabljajo proti nahodu so zelo uspešna in ozdravijo poleg nahoda tudi glavobol. Najhitreje premagamo nahod, če zvečer, predno ležemo poživat, spijemo vroč čaj, ki pospešuje potenje. Taki čaji so:

Kamilica (flores Chamomille) 20 g
Cvetje bezga (flores Sambuci) 30 g
Glavinec (herba Cyanus) 50 g
ali
Lipovo cvetje (flores Tiliae) 20 g
Kamilica (flores Chamomille) 30 g
Bezgovno cvetje (flores Sambuci) 50 g
ali
Lučnikovo cvetje (flores Verbasci) 30 g
Lipovo cvetje (flores Tiliae) 30 g
Leskove mačice (ament. Coryl. avell.) 40 g
ali
Lipovo cvetje (flores Tiliae) 30 g
Lapuh (folia Farfare) 20 g
Trpotec (folia Plantagin.) 20 g
Mačeha (herba Viola tricolor) 30 g
Vijolice (herba Viola odoratae) 30 g
Od vseh teh mešanic vzamemo po 1 polno žlico za skodelico vode. Zvečer spijemo 1 do 3 skodelice.

delice prav toplega čaja. Ti čaji pa ne ozdravijo samo nahoda, ampak tudi prehlade, če jih pravočasno vzamemo. Zeno močno na potenje, povzroča toplino telesa in olajšajo kašelj.
Pri hudem nahodu izpiramo nos z brusničnim, z metličinim in gladičnikovim čajem.
Namesto izpiranja so se pri nas precej udomačili razni rastlinski praški za nosanje. Teh se sedaj bolj težko dobi, vendar jih lahko sestavimo in naredimo sami brez večjih stroškov. Spodaj imenovane zeli dobro presušimo in jih zmeljemo ali zdrobimo v moženarju. Rastline nato skrbno presejemo skozi fino sito, ostanek znova zdrobimo. Dobljeni prašek zapremo v pločevinasto škatlico, da se ne izdiši. Rastline, ki jih rabimo za nosanje, naj bodo stare kvečjemu eno leto, ker starejše rastline nimajo več v toliki meri zdravilnih snovi.

Uradna objava CONI-ja št. 2

Sporočilo društvom. Vsa športna društva Ljubljanske pokrajine morajo sporočiti zaupniku CONI-ja do 20. januarja t. l. barve tekmovalni dresov odnosno krojev (majice in hlače) za vse odgovarjajoče odseke.

Opozorilo. Sporočamo vsem dosedanjim predsednikom športnih društev, da so bili potrjeni tudi za leto 1943-XXI. Predsedniki, ki nameravajo zamenjati kateregakoli svojih sodelavcev, morajo predložiti tozadevne predloge do 30. januarja t. l. Imena društev, športna društva, katerih imena se nanašajo na stvari, osebe, kraje ali simbole bivše Jugoslavije, morajo zaprositi pri zaupniku CONI-ja za dovoljenje, da smejo spreminiti društveni naziv in predložiti novo ime, ki ga mislijo prevzeti. Rok za to je do 30. januarja t. l.

Pred kratkim je zasedala v Budimpešti madžarska športna zveza, ki je podala svoj letni obračun o delovanju v preteklem letu. Iz njenega poročila je zanimivo, da je na celem madžarskem ozemlju kar 1328 športnih prostorov in igrišč, 135 velikih plavalnih in tekmovalnih bazenov, ki so pokriti, 299 nepokritih bazenov, 666 šolskih telovadnic, 89 ostalih telovadnic, ki so namenjene privatnim telovadcem, 279 colnarn, 17 velikih in modernih skakalnic za v vodo, 2380 teniških igrišč in 32 drsalnišč. Iz navedenega je jasno, da madžarska država veliko žrtvuje za vzgojo svojega športnega naraščaja, saj pa tudi uspehi urjenja ne zaostajajo.

Prašek prvi:
Korenine črnega teloha (rhizoma Heleborus niger) 5 g
Cvetje žmarnc (flores Convalari) 15 g
Korenina kopitnice (radix Asari europ.) 30 g
Korenine vijolice (risoma Iridis) 50 g
Prašek drugi:
Listje betonike (folius betonicae) 20 g
Rutica (Ruta graveoleus) 20 g
Kopitnik (radix asari europaeum) 20 g
Korenina črnega teloha (radix helebar. niger) 20 g
Prašek tretji:
Milnični prašek (sapon. medicat. pulv.) 5 g
Vijolice (radix Iridis) 20 g
Fizolova moka (phar. seminim phaseoli) 75 g
Tako sestavljeni praški učinkujejo jako naglo, zdravijo nahod, preženo glavobol in lajšajo bolečine v pljučih. Poleg tega pa moramo skrbeti za tople noge.

Športni drobiž

Nemški športniki tudi v januarju ne bodo počivali, ampak imajo na sporedu nekaj prav zanimivih športnih prireditev: 1. in 3. januarja so imeli celo nogometne tekme, kjer je slovaški prvak Bratislava igral nekaj tekem z nemškimi klubi v Berlinu in Dresdenu. Enkrat je tekmo izgubil, enkrat pa dobil. — 9. in 10. bodo velike drsalske tekme parov v Düsseldorfu. — Od 22. do 26. bodo v Celovcu priredili velike zimsko-sportne igre z mednarodno udeležbo. — Od 23. do 24. bodo velike drsalske hitrostne tekme prav tako v Celovcu. — 23. januarja bodo sabljasti imeli svoj dan. Pomerili se bodo v medmestnem troboju Dunaj-Berlin in Offenbach. Sabljasti bodo na Dunaju. — 24. januarja se bodo pomerile damske telovadkinje iz Berlina, Hamburga in Leipziga med seboj. — 24. januarja bodo imeli tudi

Ljubljana

Obvestila

Včeraj je umrl g. Karel Avser, poštni inšpektor. Pogreb je danes, dne 14. t. m. ob pol štirihi iz kapele sv. Jožefa.

Med pianisti, ki v poslednjih letih nastopajo na koncertnih odrih srednje Evrope, je na enem prvih mest sloveče ime prof. Gine Gorinija. Pianist Gorini je velik umetnik, ki si je nadel nalogo, da goji poleg najlepše klasične in romantične glasbe tudi moderno. Staroklasični glasbi se je oddolžil na sporedu, ki ga bo izvajal v ponedeljek, dne 18. t. m. v Ljubljani s Scarlatijevimi Tremi sonatami in Bachovim Preludijem ter fugo v Es-duru. Na sporedu ne bo manikal Chopin s svojo Fantazijo op. 49. Dalje sta zastopana Brahms z Balado op. 10, št. 3 v h-molu in Debussy z dvema krajšima skladbama: Refleksi v vodi in Golliwogov ples. Iz moderne klavirske literature bo zaigral svojo sonato in Casellova Dva ričerkara na ime Bach. To je njegov spored za ponedeljkov koncert, ki mora navdušiti in zadovoljiti vsakega poslušalca. Koncert bo v veliki filharmonični dvorani. Začetek ob pol 7. uri zvečer. Predprodaja v Knjižarni Glasbene Matice.

»Vihar v kozarcu.« Razdor med zaročencema, spor med prijatelji, dva se najdeta na sodnji in se imata rada... Vse to se plete v prijetni komediji, katero bo uprizoril »Rokodelski oder« v nedeljo ob 5 uri popoldne. Kdor se hoče pošteno nasmejati, naj predstave ne zamudi. Predprodaja vstopnic bo na dan predstave od 10.—12. in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrankova 12-I. desno.

Triglavska roža, delo mladinskega pisatelja Mirka Kunčiča, bo v nedeljo, dne 17. januarja razveselila mlado in staro na odru frančiškanske prosvete. Preprosta zgodba otrokove ljubezni do svoje matere in še večje ljubezni matere do svojega sina, za katerega žrtvuje svoje oči, bo na polnila srca vseh s svojo pristranostjo in dobroto. — Predprodaja vstopnic bo od četrtka dalje v trgovini Stilič, na dan predstave pa pri dnevnih blaginjah. Preskrbite si vstopnice, ker je že veliko zanimanja za novo igro.

Ljubljansko gledališče

Drami

Cetrtek, 14. januarja ob 17.30: »Primer dr. Hirna«. Red Cetrtek.
Petek, 15. januarja ob 17.30: »Poročno darilo«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.
Sobota, 16. januarja ob 17.30: »Primer dr. Hirna«. Red A.
Nedelja, 17. januarja ob 14: »Oče naš...«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Ob 17.30: »Deseti brat«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Opera

Cetrtek, 14. januarja ob 17: »Thais«. Red B.
Petek, 15. januarja ob 15: »Slepa miš«. Opereta. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.
Sobota, 16. januarja ob 17: »Beg iz seraja«. Premiera. Red Premierski.
Nedelja, 17. januarja ob 11: »Angel z avtom«. Mladinska opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Ob 16: »Thais«. Izven. Cene od 24 navzdol.

ROKODELSKI ODER

Nedelja, 17. januarja ob 5. uri »Vihar v kozarcu«. Opozorjamo na predprodajo vstopnic, ki bo na dan predstave od 10.—12. in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrankova 12-I. desno.

hokarski svoj dan. V Breslavi se bosta pomerili državni reprezentanci Nemčije in Švedske. — Od 25. do 31. t. m. bodo priredili Slovaki v Bratislavi velik mednarodni turnir v namiznem tenisu. Udeležili se ga bodo tudi Nemci z močnim zastopstvom. — Zadnjega tega meseca se bodo pomerili nemški rokoborci z italijanskimi. Tekme bodo gledali v Nürnbergu. — Na zadnji dan v tem mesecu bodo zaključili tudi kočno tekmo, ki bo odločila, katero hokejsko moštvo si bo za letošnji priporilo naslov nemškega državnega hokejskega prvaka. To je nemški spored za januar.

Ob koncu tega meseca bodo prišli v dunajsko plavalno in skakalno šolo po trije madžarski najboljši tekmovalci moškega in ženskega spola. Tu bodo deležni skakalnega pouka in se bodo še bolj spopolnili v tej športni panogi.

Meseca maja bodo v Budimpešti priredili medmestne skakalne tekme med Dunajem in Budimpešto. Udeležili se jih bodo najboljši skakači v vodo. Kakor smo že poročali, bodo tudi letos na Koroskem izvedli drsalni teden. V okvirju teh prireditev bodo nastopili tudi umetni drsalci z Madžarskega, Ilirvaškega in Slovaškega. Torej mednarodna udeležba, pa ne velikega formata.

20. in 21. februarja bodo na Dunaju izvedli table-teniško prvenstvo za okrožje Donau-Alpenland. Tekme bodo gotovo zanimive, saj bomo na njih videli tudi nekatera bolj znana imena.

A. DENNERT:

DVE SIROTI

57

Iz njenih ust so vrele psovke na račun slepe deklice, za katero je starka v svoji blodnji mislila, da se še vedno nahaja v izbi.

»Ah, ti ničvrednica... ti misliš, da boš zastoj jedla kruh? Nak, motiš se... Peti moraš! Moj kerub rabi denar. Zato moraš peti... Ne? Ti bom že jaz pokazala!«

Ko se je priplazila do zida, se ji je posrečilo, da se je spravila na noge in se približala mizi, na kateri je bila še skoro polna steklenica žganja in zraven nje prazna steklenica, v katere vrat je bila zataknjena prižgana sveča.

Pograbila je steklenico z žganjem, toda njeni tresoci se roki se ni posrečilo obdržati jo pokonci. Tedaj se ji je tekočina razlila po mizi in obkeli. Končno se ji je posrečilo obdržati steklenico v rokah. Z drugo roko je prišla za svečo in majavih korakov, se je obrnila proti stopnicam. Toda, ko je dospela do srede sode, so ji noge odpovedale in padla je na tla. Ko je sveča prišla v dotiko s srajco, ki je bila prepojena z žganjem, je nastal ogenj, ki je starko v nekaj hipih vso zajel.

Svepeča svetloba in strašna vročina sta za hip starki vrnila zavest. Plameni so

jo oblizovali in ji cvrli meso. Zaznala je vso nevarnost in začela kričati:

»Pomoč... pomoč...! Peter!«

Toda nihče se ni odzval. Tedaj pa je starka vsa v plamenih odprla cestna vrata in zbežala v temo. Na njene krike se je odprlo nekaj vrat, ki so se pa takoj zaprla, kajti sosedi so bili navajeni teh pijanekih izgrediv. Nihče ji ni prišel na pomoč. Vsi so odmahovali z rokami in zmigavali z rameni čes, saj bo dobro, ako se evet znebijo takšne sode.

Po nekaj korakih se je beračica vrnila v hišo, padla na tla in se premetavala po tleh hoteč zadušiti ogenj, ki je že smodil njeno meso. Plameni so laze že upepelili.

Bila je strašna na pogled! Oči so se ji izbulile, roke pa je obupno zvijala zaradi žgoče pekočine plamenov. Se zadnji krik se je utrgal iz nje in žena ustreljenega Frocharda je izročila svojo dušo Bogu ali pa zlodeju.

Plameni so začeli oblizovati tudi zamazano slamnato, na kateri je Luiza mnogokrat zaspala. Hip nato je bila že vsa soba v ognju. Peter in zdravnik sta prispela v bližino ceste, vozilo pa se je ustavilo, ker ni moglo nadaljevati poti zaradi nametnega železja in odpadkov. Moža sta iz-

stopila in jo peš mahnila naprej. Ubogi fant je plakal in prosil Boga, da bi prišel še o pravem času na mesto in rešil mater, tiho mater, ki ga nikdar ni ljubila, pač pa ga je naredila za pravega sužnja.

Ko je vstopil v ozko ulico, je fant nenadoma obstal kot prikovan. Daveč krik se je mu izvil iz grla, ko je zagledal bajto v plamenih. Planil je naprej, toda zdravnik ga je zadržal, ga prisilil, da se je vesedel, in mu naročil, naj ga počaka.

Ni bilo težko prisiliti k poslušnosti tega ubožca, ki je bil od bolečine čisto strt.

Peter je vtaknil glavo med dlani in se bridko zjokal. Bila je na vse zadnje le njegova mati!

Zdravnik je skušal priti do izbe, ki je bila osamljena, toda vse skupaj ni bilo nič drugega kakor en sam zubljen plamenov. Iz sosesčine se ni nihče prikazal in nihče ni priskočil nesrečnici na pomoč.

Stopil je čez cesto in potrkal na neka vrata. Nek moški mu je odprl in mu na vprašanje odgovoril, da sta v hiši, ki je gorela, stanovala stara Frochardova in njen sin Peter. Oba sta živa zgorela. Nič mu ni žal zanjo, pač pa mu je žal za sina. Vendar je za uboge fanta to boljše, saj se je zanj nehalo trpljenje.

Ko je to izrekel, je zaprl vrata pred nosom presenečenega zdravnika, ki se je počasi vračal proti mestu, kjer je bil pustil Petra.

Cim je Peter zastljal, da se mu približuje dobrotin, je pač pil nasproti in zaskrbljen povprašal:

»In mati?«
Zdravnik je poklical kočijo in porinil predse šepavca, ki je hotel za vsako ceno skočiti pogledat, kaj se je zgodilo Frochardovi.

Po kratkem molku, ko se je kočija že oddaljila iz ozke ulice, katero so ognjeni zublji še vedno osvetljevali, je povedal zdravnik Petru, da je njegova mati umrla.

»Za prebivalce ulice Lourcine ste tudi vi mrtvi in to olajšuje moje naloge. Sedaj mi morate obljubiti, da me boste v vsakem pogledu ubogali in se mi pustili voditi. Spomnite se, da je sin ustreljenega Frocharda mrtve in da ga ne smete več obuditi k življenju!«

»Zakaj se zanimate zame? Kaj bi radi, da bi jaz storil? Zmerom so me vsi sovražili, vsi so me zapustili. Moja poštenost ni mogla zbrisati z mojega imena neizrečene sramote. Vsi me sovražijo.«

»Ne veš! Spomnite se na tisto siroto, ki ste jo vi štili pred nasilnostjo vaše matere in vašega brata, spomnite se slepe deklice, kateri ste vedno govorili tolažilne in upajoče besede. Luiza vas ne sovraži!«

»Toda, če bi vedela...!«

»Ne sme vedeti!«
Zdravnik je dal kočijažu naslov bolnišnice Sv. Alojzija in vozilo je kmalu prispelo do cilja.

»Pokažite tukaj, dokler vas ne dam poklicati.«

Pet minut kasneje je prišel po fanta bolniški vratar in ga pospremil v posvetovalnico, kjer je bil zdravnik dr. Hebert. »Sedaj boste ostali tukaj, dokler bom jaz smatral za potrebno. Uživali boste

gostoljubje pri vratarju, ki bo z vami dober,« potem se je obrnil na moža, ki je spremljal Petra: »Dali mu boste jesti in mu poskrbeli tudi za obleko.«

Peter je začel eopeti:

»Vas boli noga?« ga je vprašal zdravnik. »Potrpajte, saj vam jo bomo poskušali naravnati. No, no, ne bojte se, pač pa ostanite mirni, kajti za to bom skrbel jaz. In sedaj na svidenje. Lojze Raymond, saj se vi tako pišete, ali ne? Dobro se imejte in sanjajte lepe sanje!«

Vratar je odpeljal s seboj mladeniča, ki je bil ves iz sebe, medtem ko se je zdravnik vrnil na svoj dom.

Luiza od tistega dne pod svojim oknom ni več čula vzklikov svojega prijatelja in to ji je povzročalo bol. Grofica ni mogla dognati vzroka te bolečine in nekega dne je dala poklicati dobrega zdravnika.

Ko je potolažil grofico, je zdravnik Hebert želel videti Luizo.

»Tale očesca so pa jokala,« je rekel deklici. »Zakaj? Ne smete tako, če hočete ozdraveti.«

Deklica je prebledela, hotela nekaj reči, toda posrečilo se ji je samo izjeljati: »Doktor... gospod doktor...«

Ta obisk je potrdil zdravniku v mnemju, da se je dan velike operacije že približal.

XI.

Ko je noč prebil v solzah, je bil Peter naslednjega dne poklican v zdravniškovo posvetovalnico. Cim je Peter vstopil, ga je zdravnik posadil v naslanjaj.

»Sedaj, dragi moj, pa se bova malce pomenila. Od kdaj si ti šepast?«

Ženske v nemški železniški službi

Že zdaj jih je pri železnici zaposlenih nad 100.000

Pomoč, ki jo nemška žena daje svoji domovini v vojnem času, je brez dvoma znana. Danes res ni skoraj nobenega polja človekovega udejstvovanja, kjer ne bi nastopala tudi ženska. Tako so zdaj ženske v zelo velikem številu v službi tudi pri nemški drž. železnici.

Ženske so bile v Nemčiji, pa tudi še marsikje drugod v Evropi zaposlene pri železnici tudi že pred sedanjo vojno, torej tudi v normalnem mirnem času, čeprav niso opravljale takšnega posla kakor ga sedaj v vojnem času. Bile so zaposlene samo po uradih, predvsem kot pisarniške moči, zlasti pa še kot tipkarike. Zdaj pa izdajajo ljudem tudi vozne listke, opravljajo službo nadzornic pri železnici, navadnih zaviračev na vlakih, kretničarjev, postajenačelnikov in celo strojevodje.

Pri nemških železnicih je danes zaposlenih dobrih sto tisoč žensk. Porazdeljene so po raznih panogah železniške službe ter opravljajo svoj, vsekakor precej odgovoren posel v veliko zadovoljstvo svojih predstojnikov, pa tudi potujočega občinstva. Tako so izurjene v tem poklicu, da bi jim človek pač ne pripisoval, da so kdaj opravljale kak drug posel. In vendar so ga. Naj navedemo samo dva primera.

»Bila sem zaposlena,« je pripovedovala rado vednemu časnikarju ena teh nemških železnikark, »v neki modni trgovini. Moja naloga je bila razkazovati ljudem, ki so prišli v trgovino, zadnje modne novosti. Prišle pa so razne omejitve tudi v oblačilno industrijo in izgubila sem prejšnjo službo. K sreči sem neko jutro brala v časopisu, da tudi ženske lahko vstopijo v železniško službo kot sprevodnice, strojevodje, nadzornice itd. Evo me, zdaj nosim modro železničarsko obleko. Nadomeščam zavirača, ki zdaj opravlja svojo novo službo neke na zasadenem ozemlju.«

»Bila sem hišna gospodinja,« je časnikarju pripovedovala neka druga sedanja nemška železnikarka, »in sem bila tudi domača šivilja, če je prilika nanesla. Nekega večera mi je mož, ki je železniški nadzornik, pri večerji dejal: Ali veš, da zdaj jemljejo v železniško službo tudi ženske, ki so pripravljene pri tem

poslu nadomestiti moške, ki so bili poklicani pod orožje? Bi ti hotela postati moja tovarišica v službi? Odgovorila sem mu, da zelo rada in tako zdaj poleg domačih opravil opravljam sedem ur na dan službo skladiščnika pri železnici.«

Sveda ni bilo dovolj, da so se ženske samo prijavile in na pristojnih mestih izpovedale, da bi bile pripravljene opravljati namesto vpoklicanih moških železniško službo. Niso jih kar tako brez nadaljnjega sprejeli v to službo, saj vendar ni tako lahka in neodgovorna. Morale so prejeti obiskovati določeno dobo posebne tečaje, ki so jih priredili nalašč v ta namen. V svoji novi stroki je morala vsaka prijavljena biti primerno usposobljena. Morala je opraviti nekaj sprejemni izpit, poleg tega pa še z zdravniškim spričevalom dokazati, da je zdrava in da bi službo, ki se je zanjo odločila, lahko opravljala, ne da bi to njenemu zdravju kaj škodilo.

Železnikarke, ki opravljajo službo po železniških uradih, nimajo posebne uniforme, imajo pa jo tiste, ki so zaposlene na vlakih bodisi kot sprevodnice, strojevodje, nadzornice in podobno. Te nosijo prav takšno obleko, kakor so jo nosili prej moški, katere so zdaj ženske v službi nadomestile. Njihova uniforma je torej modra. Razlikuje se od moške le po tem, da ženske namesto baretke nosijo nekako čepico. Le postajenačelnice nosijo, kadar so v službi, živoročno baretko.

Kakor rečeno, je v Nemčiji zdaj zaposlenih pri železnici dobrih sto tisoč žensk. Že to je lepo število, a kakor vse kaže, ni še dokončno. Naraslo bo prav gotovo še znatno, saj je vedno znova izpraznjeno kakšno službeno mesto, na katerem je bil mož, a so ga v sedanjem vojnem času poklicali v drugo, nujnejšo službo. Zaenkrat še ni bilo mogoče sprejeti v železniško službo vseh žensk, ki so zanjo že zaprosile, in teh je že zdaj na tisoče. Spričo tega ni nevarnosti, da bi železniški promet trpel zaradi kakšnega pomanjkanja železniškega osebja, bodisi da je zaposleno po uradih ali pa na vlakih samih.

Časopis z 2100 uredniki!

Da Japonska živi s časom, dokazujejo med drugim tudi njeni časopisi. Neko nemško poročilo pravi, da japonski dnevnik brez dvoma spadajo med najbolj opremljene na svetu oziroma med tiste, ki imajo največ urednikov in ostalega uredniškega osebja. Da si ustvarimo vsaj približno sliko — pravi omenjeno poročilo — kakšna je tehnična ureditev kakšnega velikega japonskega dnevnika, zadostuje, če pomislimo, da ima na primer list »Asahi« v Osaki in Tokiu skupno 2100 urednikov. Skratka, kar skoraj cel polk ljudi, ki služijo pri enem samem časopisu. Pa tudi pri drugih japonskih listih, vsaj pri večjih dnevnikih, imajo izredno mnogo urednikov. Pravijo, da jih je pri vsakem večjem listu vsaj 500 do 1000.

Hvala Bogu, da smo »samo« ljudje...

No, pa še nekaj o požrešnosti. Pravijo, da je med vsemi živalmi najpožrešnejši pajek. Za »najtrke« poje štirikrat, za »kosilo« devetkrat, za »večerjo« pa kar trinajstkrat toliko, kakor pa tehta sam. — Če bi na primer človek, ki tehta recimo 80 kg, hotel posnemati pajka, bi moral za jatk pojesti celega voliča, za kosilo voliča in šest rejnih ovac, za večerjo pa kar dva voliča, osem ovac in štiri prašiče! — Res, hvala Bogu, da smo »samo« ljudje!

Pravi obraz upornišтва na Hrvaškem

Zagreb, 13. jan. s. »Nova Hrvatska« prinaša pod naslovom »Boj do zmage« članek, v katerem se bavi z gverilsko komunističnih partizanov tolp na ozemlju Hrvaške. Piše, da ta boj spada v okvir velikega boja, ki se bje za osvoboditev evropskih narodov izpod mednarodnega judovstva. Sovražna propaganda — piše omenjeni list — je zama poskušala naprti hrvaškemu narodu odgovornost za nered in spopade v notranjosti države. Danes je dokazano, da so že pred ustanovitvijo nove Hrvatske mislili na gverilsko vojskovanje in ga organizirali, ter da so poskrili orožje, ki naj bi v ugodnem trenutku nastopili z njim. Pravi obraz upornišтва — nadaljuje list — je zdaj že jasen. Uporniki kot orodje v rokah Moskve bjejo neizprosni boj, da bi na Hrvaškem sprevrhili politični, socialni in verski red. Ta boj — končuje »Nova Hrvatska« — prehaja zdaj v poslednje razdobje. Kljub težavam in žrtvam bo v deželi spet vzpostavljen red.

Mumijam lasje še kar rasejo

Res nekaj presentljivega so zadnjič ugotovili v nekem newyorškem muzeju. Strokovnjaki, ki se razumejo na starinske dragocene, kakšne so na primer starodavne egiptovske mumije, so na svoje veliko presenečenje opazili, da imajo mumije v tistem newyorškem muzeju kar precej daljše lase, kakor pa so jih imele pred nekaj desetletji. Ko so jih izmerili, so videli, da so lasje na glavah mumij zrastle v zadnjih 26 letih za celih 12 cm! Za zabavo v Ameriki na vsak način dobro skrbe. Če so lasje egiptovskih mumij namreč vedno rasli, vsaj tako naglo, bi se brada kralja Matjaža pač morala skriti pred njimi.

Zaradi predolgega molčanja postal mutec

54-letni kmet František Gajdošik, doma neke iz praške okolice, se je iz prejšnje svetovne vojne srečno vrnil domov. A kmalu je bilo te njegove sreče konec, zakaj povedali so mu, da njegovih dveh otrok ni več med živimi. Obdolžil je svojo ženo, da je kriva njune smrti in nazadnje je prišlo celo do tega, da je ženo spodil, sam pa se je umaknil nekam v samoto in živel tam dolga leta kot pravi puščavnik. Izgibal se je ljadi in z nikomur ni hotel več spregovoriti niti besede, tako ga je smrt njegovih dveh otrok potrla. Vse do pred nedavnim se je držal tega svojega prostovoljnega molka, in če je komu hotel odgovoriti na kakšno vprašanje, mu je odgovor napisal na listek papirja. Zadnjič pa je zvedel, da mu je umrla tudi žena. Ko so mu to žalostno novico sporočili, je odprl usta — Bog ve, ali je hotel izraziti svojo žalost nad ženinom smrtjo, ali pa kaj drugega — a govoriti ni več znal. V dolgih letih svojega prostovoljnega molka je postal mutec. Tudi zdravniki si ne znajo razložiti tega nenavadnega pojava, da bi kdo zaradi svojega predolgega molčanja mogel izgubiti dar govora.

Čudna pomorska prikazen - ladja brez posadke

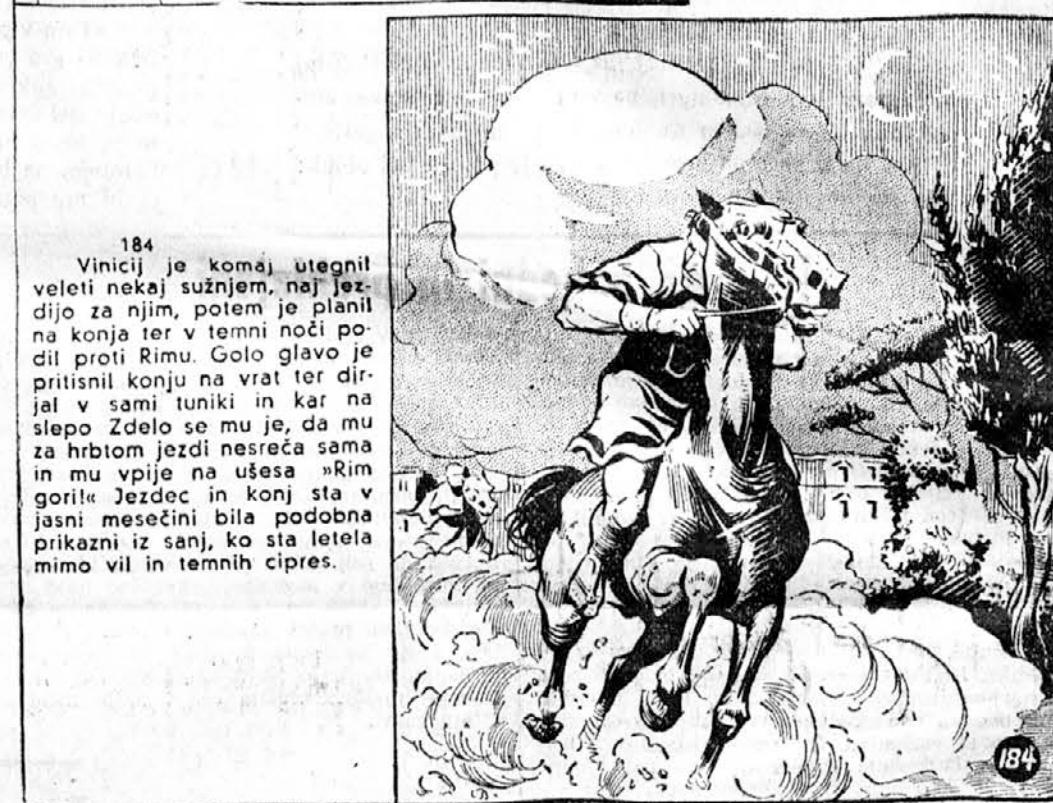
Približno pred tremi tedni — pišejo iz Lizbone — so portugalski ribiči opazili neko ladjo, kako se je blizala plitvini in je bila res nevarnost, da bo nasledla. Ribiči so začeli dajati znamenja tisti neznani ladji, a niso dobili nobenega odgovora z njenega krova. Zato so se ji približali, stopili na njen krov in na svoje veliko presenečenje ugotovili, da na ladji ni žive duše, le mačka je vsa preplašena tavalja po zapuščeni ladji. Kmalu potem je tista neznana

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

183.
Nastopila je mrtvaška tišina. Nihče se ni ganil, nihče ni črnil besede. Tedaj pa je Vinicij planil kakor ponorel, strgal togo s sebe, v sami tuniki zdrvel iz palače ter vpil:
»Vae misero mihi — joj meni nesrečniku!
Neron pa je povzdignil roke ter zamaknjeno zaklical:
»Gorje ti, slavno mesto Prijamovo!«

184.
Vinicij je komaj utegnil veleti nekaj sužnjem, naj jedijo za njim, potem je planil na konja ter v temni noči podil proti Rimu. Golo glavo je pritisnil konju na vrat ter dirjal v sami tuniki in kar na slepo. Zdelo se mu je, da mu za hrbtom jezdi nesreča sama in mu vpije na ušesa »Rim goril!« Jezdec in konj sta v jasni mesečini bila podobna prikazni iz sanj, ko sta letela mimo vil in temnih cipres.

ladja izginila v morskii megli. Kakor piše nemški dopisnik CE iz Lizbone, je bil to nek angleški parnik, ki ga je torpedirala nemška podmornica in ga je nato njegova posadka zapustila.

EIAR - Radio Ljubljana

Petek, 15. januarja: 7.30 Pesmi in napevi — 8 Napoved časa, poročila v italijansčini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Komorna glasba — 13 Napoved časa, poročila v italijansčini — 13.05 Poročilo Vrhovnega poveljstva oboroženih sil v slovenščini — 13.10 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec, glasba za godalni orkester — 13.45 Pisana glasba — 14 Poročila v italijansčini — 14.10 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza — 14.50 Simfonična glasba — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa, poročila v italijansčini — 17.15 Prenos za Madžarsko — 19 Govorimo italijansko, poučuje prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini

— 19.45 Polke in mazurke — 20 Napoved časa, poročila v italijansčini — 20.15 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Operetno glasbo vodi dirigent Gallino — 21.05 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. Sijanec, operna glasba — 21.45 A. Nicotera: Pogovor s Slovenci, predavanje — 21.55 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza — 22.45 Poročila v italijansčini.

Predsednik Roosevelt bo ameriški zbornici predložil načrt za novo povečanje davkov, ki je potrebno za plačevanje vojne. S tem misli vlada dobiti novih 6 do 15 milijard dolarjev za vojno.

Spet en dokaz za gospodarsko podjarmljenje južno-ameriških republik po Združenih državah je ustanovitev posebnih nadzorstvenih in preskrbovalnih uradov po vseh tistih krajih v Južni in Srednji Ameriki, kjer so kakršni koli rudniki. To dokazuje po eni strani, kako Združenim državam primanjkuje ljudi, po drugi strani pa, da se hočejo polastiti vseh naravnih bogastev na ameriški celini.

HUDIČEV BAJAR

(LA MAREAU DIABLE) - Poslovenil K. N.

»Očividno nisva znala uganiti po tvojemu okusu, Germain. Moraš nama torej pomagati in nama povedati po resnici, kakšno bi rad. Gotovo živi kje kakšna ženska, ki je zate ustvarjena, zakaj ljubi Bog nikogar ne postavi na svet, ne da bi mu pripravil srečo v kakem drugem človeku. Če torej veš, kje bi dobil tisto žensko, ki ti je treba, dobiš si jo. In naj bo lepa ali grda, mlada ali stara, bogata ali revna, midva z mojim starim sva pri volji, da pristaneva. Zakaj ne moreva te več gledati tako žalostnega in ne več mirno živeti, če vidiš, da ti nisi srečen.«
»Mati, dobri ste kakor sam dobri Bog, in oče prav tako,« je odvrnil Germain. »Ampak vaše sočutje mojih bolečin ne ozdravi. Dekle, ki bi jo jaz rad, ne mara zame.«
»Torej je premlada? Nes pametno je zate, če si se navezal na kakšno mlado!«
»I no, tako je, ljuba mati, toliko sem bil neumen, da sem se zagledal v mlado in samega sebe zato zmerjam! Trudim se na »so moč, da bi ne mislil nanjo. Pa naj delam ali počivam, naj bom pri maši ali v postelji, s svojimi otroci ali z vama, zmeraj mislim nanjo in na nič drugega misliti ne morem.«
»Potem pa kaže, da si uročen, Germain? Ne bo drugega zdravila zoper to, ko da si dekle premislil in te usliši. Bom že jaz moral poseči vmes in pogledati, ali pojde ali ne. Povedal mi boš, kje je in kako ji je ime.«

»Jojmene, ljuba mati, ne upam si,« je rekel Germain, »ker se boste norčevali iz mene.«

»Ne bom se norčevala iz tebe, Germain, saj trpiš in ne maram ti nakopavati še več trpljenja. Ali ni morebiti Fanchetta tista?«

»Ne, mati, ni.«

»Ali Mosetta?«

»Ne.«

»Tak pa povej, saj ne pridem do konca, če naj naštejemo vsa vaša dekleta.«

Germain je sklonil glavo in se ni mogel odločiti, da bi odgovoril.

»No,« je rekla mati Mauricovka, »danes ne bom več silila vate, Germain. Morebiti boš jutri bolj zaupljiv ali pa bo tvoja svakinja spretnejša in bo prej izvabila iz tebe, kar moram vedeti.«

In je pobrala košaro, da bi razprostrla perilo po grmovju. Germain je ravnal kakor otroci, ki se vdajo, kadar vidijo, da se ne bomo več ukvarjali z njimi. Šel je za svojo taščo in ji nazadnje drhte povedal ime Guilletove Maričke.

Mati Mauricovka je debelo pogledala. Marička bi bila zadnja, ki bi se je domislila. Ampak bila je toliko obzirna, da ni nič rekla in da si je svoje samo mislila. Ko pa je videla, da je Germain zaradi njenega molka še bolj poparjen, mu je pomolila košaro in mu rekla: »Ali mi zato ne boš pomagal pri delu? Nosi vendar tole košaro za mano in daj, da se pomeniva. Ali si dobro premislil, Germain? Si se do kraja odločil?«

»Moj Bog, ljuba mati, nikar ne govori! Odločil bi se bil, če bi mogel uspeti. Ker me pa dekle ne mara uslišati, sem se samo zato odločil, da bom skušal vse skupaj preboleti.«

»In če se ti ne posreči?«

»Vsaka reč ima svoj konec, mati. Kadar konju preveč naložijo, se sesede. In kadar vol nima nič več krme, pogine.«

»Ali se to pravi, da boš umrl, če ti ne uspe? Bog ne daj, Germain! Nimam rada, da možak, kakršen si ti, takole govori, zakaj če tako govori, tako tudi misli. Ti si pogumen mož, slabost pa je skrepkim ljudem nevarna. Daj, zaupaj, že razumem, kako bi te moglo revno dekle, ki ji vendar izkaže veliko čast, če jo zasnuješ, odbiti!«

»In vendar je resnica, odbija me.«

»In zakaj?«

»Ker da ste ji zmeraj izkazovali same dobre, ker njeni domači mnogo dolgujejo vaši družini in ker se vam noče zameriti, če bi me odvrnila od bogate ženitve.«

»Če tako govori, se vidi, da ima srce na pravem mestu in da je poštena. Ampak s tem tebe ne ozdravi, Germain. Saj ti gotovo pravi, da te ljubi in da bi te vzela za moža, če bi bil mi za to?«

»Saj to je najhujše! Pravi, da v srcu nič ne čuti zame.«

»Če govori drugače, kakor misli, samo zato, da te odvrne od sebe, je dekle, ki je vredno, da jo ljubimo in da ji spregledamo njeno mladost zaradi njene velike modrosti!«

»Da,« je rekel Germain in prešinilo ga je upanje, ki ga poprej še ni slutil, »to bi bilo zares modro in pošteno ravnanje! Ampak je tako pametno, da mislim, da govori le zato tako, ker ji res nisem všeč.«

»Germain,« je rekla mati Mauricovka, »obljubil mi boš, da se boš za ves ta teden pomiril, da se ne boš nič več trafil, da boš jedel, spal, da boš vder kakor včasih. Jaz bom govorila s svojim starim, in če ga pridobim zase, boš že izvedel, kakó dekle zares misli s teboj.«